

УДК 725.398:656.7.072.64 (045)

І. А. Лисюк,
*аспірантка кафедри містобудування ІАП
Національний авіаційний університет*

ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ В ПРОЦЕСІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЦЕНТРУ РЕЛАКСАЦІЇ

Анотація: у даній роботі надано характеристику системному підходу, як одному з найголовніших методологічних засобів у проведенні досліджень та проаналізовано його роль у визначенні архітектурно-планувальної організації нової ланки у складі аеропорту.

Ключові слова: системний підхід, методологія, елементи системи, організація центру релаксації, аеропорт.

Постановка проблеми

Зміни, що відбуваються в сучасному суспільстві у зв'язку з глобальною інформатизацією, свідчать про зміну вектору уваги науки з технічних засобів до людини. Характер пересування людей на сьогоднішній день вказує на розвиток пасажирської авіаційної галузі. Набувають нових значень потреби у відпочинку під час очікування літака, а також під час роботи в аеропорту. Антропогенний фактор також має значний вплив на аварійність польотів. Для зменшення його рівня необхідно забезпечити у середовищі аеропорту належний рівень відпочинку.

Проте, як відомо, сам по собі аеропорт – це сформована система функціональних, містобудівних, архітектурно-планувальних, конструктивних, візуальних характеристик, і додавання окремої ланки приміщень буде досить ускладненим. Одним з найголовніших методологічних засобів виступає системний підхід, оскільки аеропорт – це система, яка складається з окремих елементів, що мають структурні зв'язки між собою.

Таким чином, аналіз системного підходу дозволить у повній мірі розкрити всі аспекти формування центру релаксації, як нового елемента системи аеропорту.

Аналіз попередніх досліджень

Одним з теоретичних виразів цього космічного порядку став світогляд Арістотеля, с властивими йому холистичними і телеологічними представленнями. Арістотелівське положення «ціле – більше суми його частин» досі залишається вираженням основної системної проблеми. [2, с. 113]

У 20-м столітті, особливо в 2-ій половині 20-го століття, в сучасній науці формується напрям, що дістав назву «Системний підхід», або «Загальна теорія

систем». Одним з основоположників цього напрямку став австрійський біолог Людвіг фон Берталанфі. [3, с.237]

Ось визначення системного підходу, надане Н. В. Бряником – це напрям методології науки і філософії, що базується на дослідженні об'єктів пізнання і практики як систем різних типів і класів. Методи системного підходу використовуються в першу чергу при дослідженні складних еволюційних систем, що мають властивість самоорганізації, великих соціально-технічних систем та ін. Ці і інші теоретичні концепції, зокрема «Загальна теорія систем» Л. фон Берталанфі, вчення про біосферу В.І. Вернадського, теоретична кібернетика Н.Вінера, У.Р. Ешбі, концепція цілісності О. Ланге послужили теоретичними передумовами системного підходу.

Наукова новизна

- Вперше досліджено вплив системного підходу на організацію центру релаксації в аеропорту;
- Розглянуто саме поняття системного підходу та проаналізовано його методологію в науковому дослідженні;
- Розроблено характеристики системного підходу, які можна застосувати для даного дослідження

Визначення поняття системного підходу

У Новій філософській енциклопедії є таке визначення поняття «*системний підхід*» – напрям філософії і методології науки, спеціально-наукового пізнання і соціальної практики, в основі якого лежить дослідження об'єктів як систем. Системний підхід орієнтує дослідження на розкриття цілісності об'єкту і забезпечуючих її механізмів, на виявлення різноманітних типів зв'язків складного об'єкту і зведення їх в єдину теоретичну картину. Поняття «системний підхід» – міждисциплінарний філософсько-методологічний і науковий напрям досліджень. Безпосередньо не вирішуючи філософських проблем, системний підхід потребує філософського тлумачення своїх положень. Важливу частину філософського обґрунтування системного підходу складає принцип системності.

Системний підхід є певним етапом в розвитку методів пізнання, дослідницькою і конструкторською діяльністю, способів опису і пояснення природи аналізованих або штучно створюваних об'єктів. Найбільш широке застосування методи системного підходу знаходять при дослідженні складних об'єктів, що розвиваються. Системний підхід не існує у вигляді строгої теоретичної або методологічної концепції: він виконує свої евристичні функції залишаючись сукупністю пізнавальних та інших принципів, основний сенс яких полягає в відповідній орієнтації конкретних досліджень.

Найважливіших завдань системного підходу належать: 1) розробка засобів представлення досліджуваних і конструктивних об'єктів як систем; 2) побудова узагальнених моделей системи, моделей різних класів і специфічних властивостей систем; 3) дослідження структури теорій систем і різних системних концепцій і розробок.

Значення системного підходу для аналізу аеропорту як цілісної системи

У системному дослідженні аналізований об'єкт розглядається як визначена безліч елементів, взаємозв'язок яких обумовлює цілісні властивості цієї великої кількості. Основний акцент робиться на виявленні різноманіття зв'язків і відносин, що мають місце як усередині досліджуваного об'єкту, так і в його взаємовідносинах із зовнішнім оточенням, середовищем. Властивості об'єкту як цілісної системи визначаються не лише і не стільки підсумовуванням властивостей його окремих елементів, скільки властивостями його структури, особливі системоформуючі, і інтегративними зв'язками об'єкту, що розглядається. [4, с. 559]

Системний підхід до дослідження означає розгляд досліджуваних об'єктів в якості систем. А це у свою чергу припускає аналіз взаємозв'язків у рамках кожної системи. [5, с. 22]

Отримавши, таким чином, розуміння системного підходу, ми можемо користуватися ним як інструментом дослідження.

Системний підхід виходить з того, що специфіка складного об'єкту (системи) не вичерпується особливостями складових його елементів, а корениться передусім в характері зв'язків і стосунків між певними елементами. До того ж складний об'єкт зазвичай є ієрархічним, полі структурним. [1, с.85]

Широта принципів і основних понять системного підходу ставить його в тісний зв'язок с іншими методологічними напрямками сучасної науки. По своїх пізнавальних установках системний підхід має багато спільного із структуралізмом і структурно-функціональним аналізом, з котрими його пов'язує не лише операція поняттями системи, структури і функції, але і акцент на вивчення різнотипних зв'язків об'єкту. В той же час принципи системного підходу мають ширший і гнучкішим змістом, вони не піддалися такій жорсткій концептуалізації і абсолютизації, яка була характерна для деяких інтерпретацій структуралізму і структурно-функціонального аналізу. [4, с.560]

Аналіз нової ланки у системі аеропорту – центру релаксації та характеристика архітектурних рішень

На сьогоднішній день відбувається докладний пошук шляху забезпечення необхідних потреб людини. Враховуючи стрімкий розвиток пасажирської авіаційної галузі, слід передбачити влаштування нової ланки в аеропорту, яка б включала комфорт перебування як для працівників, так і пасажирів. Стреси та

рутинна праця зумовлює негативні явища у функціонуванні аеропорту. Таким чином можна було б зменшити рівень антропогенного фактору на аварійність польотів, створивши місця для відпочинку і релаксації, яка включатиме як розслаблення, так і активацію людської діяльності. Багатофункціональний центр релаксації є новим елементом у системі аеропорту.

Робота системного підходу у процесі дослідження полягає у загальному аналізі аеропорту як самостійної системи, взаємозв'язок між її елементами та можливість розширення її меж за допомогою необхідної складової для подальшого проектування аеропортів.

Архітектурно-планувальна організація аеропорту має передбачати створення нових приміщень, або навіть окремих будівель на території. Зупиняючись на питаннях планування і розміщення окремих приміщень у будівлі, необхідно головним чином встановити зв'язок цих приміщень між собою, орієнтування їх по відношенню до оточуючого зовнішнього простору і поверхового розташування.

У міру збільшення пропускної спроможності аеровокзалів в залежності від фізичної і моральної довговічності діючих будівель застосовуються в основному три способи їх використання:

- знос старих і невеликих за об'ємом будівель, що перешкоджають розвитку комплексу на цій території;
- використання застарілих для цієї технології будівель по іншому призначенню;
- розширення будівель і реконструкція існуючих приміщень.

Таким чином може бути досягнуто влаштування центру релаксації уже в існуючих аеропортах. А в нових аеропортах буде передбачатися його розміщення, як повноцінної складової системи з урахуванням всіх, насамперед функціональних, вимог.

Отже, системний підхід складає методологічну базу при дослідженні нового елемента в цілісній системі аеропорту, визначає його взаємозв'язки між іншими елементами.

Висновки

Архітектурний об'єкт, що є складовим елементом штучного середовища, несе в собі необхідність комплексного підходу до його рішення. Отже, визначено, що системний підхід є одним з найголовніших засобів для дослідження даної проблеми.

Розглянуто саме поняття системного підходу та проаналізовано його методологію в науковому дослідженні, що дозволить у повній мірі дати характеристику як самому об'єкту, так і цілої системи аеропорту, визначити їх взаємозв'язки.

Визначено особливості системного підходу в процесі дослідження центру релаксації, як окремої ланки у складі аеропорту та його значення підходу для аналізу аеропорту як цілісної системи.

Можна зробити висновок, що саме системний підхід є необхідною частиною даного дослідження, розглядаючи його не тільки з архітектурної точки зору, але одночасно і як філософський аспект.

Список літератури

1. Блауберг И. В., Юдин Э. Г. Становление и сущность системного подхода. – М., 1973. – 271 с.
2. Мир философии: Книга для чтения. В 2-х ч. Ч. 1. Исходные философ. проблемы, понятия и принципы. – М.: Политиздат, 1991. – 672 с.
3. Моисеев В.И. Философия и методология науки. Учебное пособие. – Воронеж: Центрально Черноземное книжное издательство, 2004. – 239 с.
4. Новая философская энциклопедия: В 4 т./Ин-т философии РАН, Нац. общ.-научн. фонд. В. С. Степин, заместители предс.: А. А. Гусейнов, Г. Ю. Семигин, А. П. Огурцов. – М.: Мысль, 2010. – Т. III, 2010 – 692 с.
5. Уемов А. И. Системный подход и общая теория систем. – М.: «Мысль», 1978. – 272 с.

Анотация

В данной работе охарактеризован системный подход, как один из главных методологических средств в проведении исследований и проанализирована его роль в определении архитектурно-планировочной организации нового звена в составе аэропорта.

Ключевые слова: системный подход, методология, элементы системы, организация центра релаксации, аэропорт.

Annotation

In this article a systematic approach is characterized as one of the main methodological tools to research and analyze its role in the definition of the architectural organization of a new link in the airport.

Keywords: systematic approach, methodology, system elements, the organization of the relaxation center, the airport.